

การพัฒนาการเมืองตามหลักพุทธธรรม*

POLITICAL DEVELOPMENT IN ACCORDANCE WITH BUDDHIST PRINCIPLES

พระครูรัตนสุตากร (ปราโมทย์ ล่องแก้ว)

Phrakru Rattanasutakor (Pramote Longkeaw)

พระมหานรินทร์ สุรปณโย (เอมพันธ์)

Phramaha Narin Surapinyo (Emphan)

พูนศักดิ์ กมล

Poonsak Kamol

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

E-mail: phamote.k@gmail.com

บทคัดย่อ

ประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วส่งผลทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นส่งผลทำให้เกิดปัญหาต่อการเมืองการขึ้นภายในประเทศ ปัญหาวิกฤตเหล่านี้เกิดจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองที่มีอยู่ในปัจจุบันซึ่งมีความเห็นต่อต้านและสนับสนุนต่าง ๆ นานา และยังสะท้อนถึงความไม่เสมอภาคและความแตกแยกระหว่างชาวเมืองและชาวชนบทอีกด้วยจึงทำให้การเมืองไทยปั่นป่วนวุ่นวายไม่มีที่จะยุติลง ในฐานะผู้นำชุมชน ผู้นำสังคม และผู้นำประเทศชาติ ต้องถือธรรมเป็นใหญ่ คือ ปกครองด้วยความเคารพหลักการ กฎ ระเบียบ กติกา และสร้างความรัก ความสามัคคี ความผูกพันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้แก่ชนแก่ประชาชน แบ่งกันสิ่งของไม่หวงไว้คนเดียว มีความประพฤติสุจริตดีงาม เคารพรับฟังความคิดเห็นกัน และต้องซื่อสัตย์สุจริตทางกาย วาจา และใจเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีที่ถูกต้องที่เหมาะสมแก่ประชาชน ชุมชน และสังคมเพื่อช่วยกันพัฒนาการเมืองไทย

ดังนั้น หลักพุทธธรรมจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาแก้ปัญหาวิกฤตได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นหลักธรรมสำหรับการพัฒนาการเมืองโดยเฉพาะ จากปัญหาการขาดจริยธรรมทางการเมืองของประชาชนชาวไทย ในเรื่องของการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งของประชาชน กับนักการเมืองเพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้องมากเกินไปกับการไม่ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชนก่อนการเลือกตั้ง พื้นฐานผู้นำทางการเมือง

* Received 17 June 2020; Revised 15 September 2020; Accepted 30 September 2020

ต้องซื่อสัตย์สุจริตทางกาย วาจา และใจเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีที่ถูกต้องที่เหมาะสมแก่ประชาชน ชุมชน และสังคมเพื่อช่วยกันพัฒนาการเมืองไทย ด้วยการนำหลักพุทธธรรมสำหรับการพัฒนาการเมืองในปัจจุบัน

คำสำคัญ: การพัฒนา, การเมือง, หลักพุทธธรรม

Abstract

Thailand ruled in a democratic system with the King as Head of State. There is a rapid development resulting in increased prosperity in various fields resulting in problems to the politics of the country. These crises are caused by conflicts between existing political groups. There are people who support and who resist and also reflects the inequality and division between urban and rural residents. Therefore causing Thai politics to turmoil, with no end to end. In the base of community leaders, social leaders and national leaders, they must be fair, that is, govern with respect for principles, rules, and regulations, and build up love, unity, bond and solidarity among the people. Share things that are not self - possessive Behave in good faith Respect and listen to each other's opinions And must be honest, physically, verbally and mentally in order to be a good and appropriate role model for people, communities and society to help develop Thai politics.

Therefore, Buddhism is one way that can be used to solve the crisis very well as it is a principle for political development especially. From the lack of political ethics of the Thai people In matters of purchasing the right to sell votes in the public elections With politicians in pursuit of too much self and their own interests With non - fulfillment of promises made to the people before the election Fundamentals of political leaders must be honest in their body, speech and mind to be a suitable role model for people, community and society to help develop Thai politics. With the introduction of Buddhist principles for political development in the present.

Keywords: The Development, Politics, Buddhism Principles

บทนำ

ประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ในปัจจุบันประเทศไทยมีการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ปัญหาการเมืองสำคัญที่เกิดขึ้นภายในประเทศจากการที่ประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วส่งผลทำให้เกิดปัญหาต่อการเมืองการปกครองขึ้นภายในประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560)

ปัญหาวิกฤตการเมืองไทยในปัจจุบันเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องในตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ปัญหาเหล่านี้เกิดจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองที่มีอยู่ในปัจจุบันซึ่งมีความเห็นต่อต้านและสนับสนุนต่าง ๆ นานา และยังสะท้อนถึงความไม่เสมอภาคและความแตกแยกระหว่างชาวเมืองและชาวชนบทอีกด้วยจึงทำให้การเมืองไทยปั่นป่วนวุ่นวายไม่มีทีท่าจะยุติลงและยังส่งผลถึงปัญหาในหลาย ๆ ด้านทำให้ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบอย่างมากมายและทำให้เสื่อมลง ปัญหาที่สำคัญ มีดังนี้ (ชาญวิทย์ ปริชาพาณชพัฒนา, 2563)

- 1) ปัญหาการใช้รัฐธรรมนูญโดยเกิดปัญหาการตีความเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่คลาดเคลื่อนเนื่องจากผู้มีอำนาจในประเทศพยายามตีความรัฐธรรมนูญเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้องรวมถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญบ่อยครั้งจนเกินไปทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบังคับใช้
- 2) ปัญหาการขาดความสามัคคีของประชาชนไทยซึ่งมีผลมาจากการมีความคิดเห็นทางด้านการเมืองการปกครองที่แตกต่างกันความไม่ยุติธรรมของกระบวนการทางสังคมต่าง ๆ รวมถึงการขัดผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมเกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น
- 3) ปัญหาการขาดจริยธรรมทางการเมืองของประชาชนชาวไทย เช่น การซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งของประชาชน นักการเมืองมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้องมากเกินไป การไม่ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชนก่อนการเลือกตั้ง เป็นต้น

ดังที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการพัฒนาการเมืองไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีปัญหามากมายหลายด้านจนกลายมาเป็นปัญหาวิกฤตทางการเมืองเกิดจากตัวบุคคลเป็นสำคัญ เช่น การเขียนกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม การใช้อำนาจทางกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม ผู้นำทางการเมืองมุ่งแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองและพวกพ้อง และการจัดสรรผลประโยชน์ที่ไม่เป็นธรรมจึงทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชนชั้นและประชาชนจนกลายมาเป็นความเกลียดชัง ขาดความรัก ความสามัคคีในที่สุด ผู้เขียนเห็นว่าการพัฒนาการเมืองควรนำเอาหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ ผู้นำทางการเมืองที่ประพฤติปฏิบัติตนได้ดีถูกต้องเหมาะสมย่อมจะเป็นแบบอย่างที่ดีที่ถูกต้องที่เหมาะสมแก่ประชาชน ชุมชน และสังคมเพื่อช่วยกันพัฒนาการเมืองไทยให้มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ต่อไป

ความหมายของการพัฒนา

การพัฒนา หมายถึง การกระทำที่ดีขึ้น คือ เปลี่ยนจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่า (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2526)

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ต้องการและได้กำหนดทิศทางและมุ่งที่จะควบคุมอัตราการเปลี่ยนแปลงด้วยสภาวะการพัฒนามีสภาวะสมาชิกของสังคมได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนได้เต็มที่โดยไม่มีสภาวะครอบงำ เช่น ความบีบคั้นทางการเมือง (จิตยา สุวรรณขุ, 2517)

การพัฒนา หมายถึง การที่คนในชุมชนและสังคมโดยส่วนรวมได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนเองได้ร่วมกันเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของตนเอง ชุมชน และสังคมให้ดีขึ้น (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2525)

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้นหรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้าโดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ถ้าเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ไม่ดีก็ไม่เรียกว่าการพัฒนา ขณะเดียวกันการพัฒนามิได้หมายถึงการเพิ่มขึ้นปริมาณสินค้าหรือรายได้ของประชาชนเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงการเพิ่มความพึงพอใจและเพิ่มความสุขของประชาชนด้วย (วิรัช วิรัชนิการวรรณ, 2549)

การพัฒนา หมายถึง กระบวนการเพื่อเพิ่มความสามารถของคนส่วนใหญ่เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง กระบวนการพัฒนาจึงจำเป็นต้องเป็นกระบวนการระยะยาวและส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่มี 3 อย่าง คือ (โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์, 2549)

1. การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้า ถ้าเป็นเรื่องเศรษฐกิจก็เรียกว่าความเจริญทางเศรษฐกิจ ถ้าเป็นด้านสังคมก็เป็นเรื่องของความมีเหตุผล และสามารถใช้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจและลดความขัดแย้งโดยสันติวิธี ดังนั้น การพัฒนาจึงหมายถึงความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม

2. การพัฒนา หมายถึง ความมั่นคง มีระบบเศรษฐกิจที่มั่นคงมีเสถียรภาพ ไม่มีปัญหาเงินเฟ้อเงินฝืด และมีสังคมที่สงบสุข สังคมสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างสูง

3. การพัฒนา หมายถึง ความเป็นธรรม ในลักษณะที่ว่าประชาชนทุกคนที่เป็นสมาชิกของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมและได้รับผลตอบแทนจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามควร ถ้าการพัฒนานั้นเป็นการพัฒนาประเภทที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนไม่มากและผู้ที่ได้รับผลตอบแทนจากการพัฒนามีน้อยรายเป็นการพัฒนาไม่เหมาะสมเนื่องจากไม่ได้สร้างความเป็นธรรมให้กับสังคม

การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคม ซึ่งได้แก่ คน กลุ่มคน การจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคมด้วยการจัดสรรทรัพยากรของสังคมอย่างยุติธรรมและมีประสิทธิภาพ (จิตยา สุวรรณขุ, 2527)

สรุปว่า การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพการณ์ของสังคมจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่งที่มีคุณค่าเพิ่มขึ้น การพัฒนาผู้เขียนเห็นว่าจำเป็นต้องมีการพัฒนาจิตใจของคนในสังคม การพัฒนาจิตใจของคนในสังคมขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางสังคมเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้นควรพัฒนาจิตใจของผู้นำทางการเมืองก่อนเพราะบุคคลเหล่านี้อยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจ มีหน้าที่ และสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาได้ การพัฒนาจิตใจของผู้นำทางการเมืองจึงเป็นสิ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

ปรัชญา แนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนา

ปรัชญา แนวความคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนานี้ได้มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวไว้ ดังต่อไปนี้

พัฒนา บุนยรัตพันธ์ กล่าวว่า ปรัชญาที่เกี่ยวกับการพัฒนา คือ

ประการแรก ต้องตั้งอยู่บนรากฐานอันมั่นคงแห่งความศรัทธาในตัวเองว่าเป็นทรัพยากรที่มีความหมายและสำคัญที่สุด มนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้น ถ้ามีโอกาส การพัฒนาทั้งหลายจะปราศจากผลสิ้น ถ้าหากมองข้ามในเรื่องการพัฒนาบุคคลแต่ละคนให้มีทักษะที่ถูกทางและมีขีดความสามารถสูงขึ้น

ประการที่สอง การพัฒนาชุมชนก็คือความศรัทธาในเรื่องความยุติธรรมของสังคม (Social Justice) การมุ่งขจัดความขัดแย้งและความเหลื่อมล้ำต่ำสูงที่เห็นได้ชัดในหมู่มวลชนนั้นเป็นเรื่องที่อารยะสังคมพึงยึดมั่น

ประการสุดท้าย ความไม่รู้ ความด้อย และการใช้กำลังบังคับเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนาและความเจริญรุ่งเรืองจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยวิธีการให้การศึกษาเท่านั้น การให้การศึกษาและการให้โอกาสจะช่วยดึงพลังซ่อนเร้นในตัวคนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วมและการพัฒนาจะมีประสิทธิภาพได้ก็จะต้องยึดหลักการรวมกลุ่มและการทำงานกับกลุ่มเพราะมนุษย์เราเป็นสัตว์สังคม การอยู่รวมกันเป็นกลุ่มและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มจะช่วยให้คนได้เจริญเติบโตโดยเร็วที่สุด (พัฒนา บุนยรัตพันธ์, 2549)

ประเวศ วะสี กล่าวว่า แนวความคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนา คือ

1. คนเป็นทรัพยากรที่สำคัญมากที่สุดของชุมชน แนวความคิดของการพัฒนาชุมชนเชื่อมั่นในพลังความสามารถของคน การดำรงอยู่หรือการล่มสลายของชุมชน การพัฒนาหรือเสื่อมถอยของชุมชนขึ้นอยู่กับคนในชุมชนเป็นสำคัญ การพัฒนาชุมชนจึงต้องให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา คือ พัฒนาคนให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาตนเองและชุมชนจนมีมาตรฐานในการดำรงชีวิตหรือมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความพร้อมที่จะพัฒนาชุมชนของตนเองในระดับหนึ่ง

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน การพัฒนาชุมชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในทุก ๆ ขั้นตอนทั้งร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมประเมินผล และร่วมรับผิดชอบที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าการพัฒนาชุมชนเป็นของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นแนวความคิดที่สำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาชุมชน

3. การช่วยเหลือตัวเองของชุมชน จากความเชื่อในแนวความคิดเรื่องศักยภาพและพลังความสามารถของชุมชน การพัฒนาชุมชนจึงเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชน และชุมชนให้สามารถที่จะพัฒนาชุมชนได้ด้วยตัวเอง การขอความช่วยเหลือจากภายนอกชุมชนต้องเป็นสิ่งที่เกินขีดความสามารถของชุมชนเท่านั้นเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสุขภาพ (ประเวศ วะสี, 2541)

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ กล่าวว่า ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนา คือ

ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีสาระสำคัญ คือ มุ่งทำการเปลี่ยนแปลงลักษณะบุคคล โดยเฉพาะลักษณะจิตใจซึ่งปรากฏออกมาในรูปของทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และแรงจูงใจ เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงจะอาศัยกระบวนการสังคมที่ช่วยให้เกิดลักษณะบุคคลที่ต้องการ คือ การขัดเกลาทางสังคมซึ่งเป็นกระบวนการที่มีขอบเขตกว้างขวางและยาวนานแต่เป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิตในสังคมของมนุษย์ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2540)

กล่าวโดยสรุปว่าการพัฒนา คือ การสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าจนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น การพัฒนาจำเป็นจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานอันมั่นคงแห่งความศรัทธาในตัวเองว่าเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพราะฉะนั้นการพัฒนาจึงต้องเริ่มต้นจากคนก่อนโดยเฉพาะผู้นำทางการเมืองเป็นสำคัญ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีที่ถูกต้องที่เหมาะสมแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม การพัฒนานั้นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนา ก็คือ การพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถ มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกมีเหตุผล มีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม ดังนั้น การพัฒนาคนควรเริ่มต้นจากการพัฒนาจิตใจโดยการนำเอาหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้

องค์ประกอบของการพัฒนา

องค์ประกอบของการพัฒนานี้ สนธยา พลศรี ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของการพัฒนาชุมชนที่สำคัญ มีดังต่อไปนี้ คือ (สนธยา พลศรี, 2550)

1. คนในชุมชน คนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดของการพัฒนาชุมชนเนื่องจากการพัฒนาชุมชนเป็นการพัฒนาของคนโดยความร่วมมือกันของคนและเพื่อประโยชน์ของคนในชุมชน การพัฒนาชุมชนจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคนในชุมชนโดยตรงทั้งที่เป็นบุคคล กลุ่ม และองค์กรต่าง ๆ

2. ทุนของชุมชน ทั้งทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ และทุนสิ่งแวดล้อม ทุนทางสังคม ได้แก่ คุณภาพของคน การจัดระเบียบทางสังคม สถาบันทางสังคม กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม เทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น ทุนทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ ผลิตภัณฑ์ รายได้ แหล่งทุนของชุมชน เป็นทุนสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ป่าไม้ แร่ธาตุ ภูเขา แม่น้ำลำคลอง น้ำตก หาดทราย เป็นต้น ทุนเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญที่สนับสนุนให้การพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จ

3. วัสดุอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เช่น วัสดุสำนักงาน วัสดุก่อสร้าง เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ยานพาหนะ เครื่องมือ เครื่องจักร เครื่องคอมพิวเตอร์ เป็นต้น วัสดุอุปกรณ์เหล่านี้ต้องมีคุณภาพเหมาะสม ทันสมัย และเพียงพอต่อกิจกรรมการพัฒนาชุมชนที่กำหนดขึ้น

4. ยุทธศาสตร์หรือวิธีการพัฒนา การพัฒนาชุมชนมีหลายวิธีการ เช่น การให้การศึกษาอบรม การจัดระเบียบชุมชน การสร้างผู้นำ การสร้างกลุ่มและองค์กร การวางแผนและโครงการ การประสานงาน เป็นต้น ยุทธศาสตร์เหล่านี้เมื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนต้องเป็นยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับชุมชนจึงจะเป็นประโยชน์และสนับสนุนการพัฒนาให้ประสบความสำเร็จ

5. กระบวนการพัฒนาชุมชน ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดำเนินงาน คือ การศึกษาชุมชน การวิเคราะห์ชุมชน การวางแผนและโครงการ การดำเนินงาน การประเมินผล และการทบทวน เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคซึ่งต้องดำเนินงานไปตามลำดับตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ

6. การสนับสนุนช่วยเหลือจากรัฐบาลและภาคเอกชน เป็นการสนับสนุนช่วยเหลือเฉพาะในสิ่งที่มีความจำเป็นเกินขีดความสามารถของชุมชนหรือเพื่อกระตุ้นเร่งเร้าให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวและเข้าร่วมในกระบวนการพัฒนา

7. การบริหารและจัดการที่ดี เป็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับบุคคล กลุ่ม องค์กร การเงิน เวลา วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคาร สถานที่ เป็นต้นให้มีประสิทธิภาพ

8. นักพัฒนาชุมชน เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นเตือน จูงใจ ประสานงาน ระดมพลัง หรือศักยภาพของชุมชนมาใช้ในการพัฒนา

9. การประสานงาน เพื่อเชื่อมประสานบุคคล กลุ่ม และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนให้ดำเนินกิจกรรมสอดคล้องกันเป็นไปในทิศทางเดียวกันและเป็นลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้

10. ผลของการพัฒนา เป็นผลงานที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานพัฒนาชุมชนซึ่งทำให้คนที่ร่วมการพัฒนามีขวัญและกำลังใจที่เต็มเปี่ยมที่จะร่วมกันพัฒนาชุมชนให้ประสบความสำเร็จต่อไป

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาคือคน คนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาเนื่องจากการพัฒนาเป็นการพัฒนาคน โดยความร่วมมือกันของคน และเพื่อประโยชน์ของคน การพัฒนาจึงเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับคนโดยตรง การพัฒนาควรเริ่มต้นจากผู้นำเป็นสำคัญ เช่น ผู้นำครอบครัว ผู้นำชุมชน ผู้นำสังคม และผู้นำประเทศชาติ เพราะบุคคลเหล่านี้อยู่ในตำแหน่งที่มีอำนาจ มีหน้าที่ และสามารถกำหนดทิศทางของการพัฒนาได้

หลักพุทธธรรมสำหรับการพัฒนาการเมือง

อธิปไตย 3 ประการ (ที.ปา. (ไทย) 11/305/364, อง.ตัก. (ไทย) 20/40/201) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ผู้นำ ผู้ปกครอง ผู้บริหารหน่วยงาน สถาบัน องค์การสังคม ชุมชนต้องรู้หลักอธิปไตย คือ รู้หลักความเป็นใหญ่ที่เรียกว่า อธิปไตย 3 ประการ ดังนี้

1. อัตตาธิปไตย ถือตนเป็นใหญ่ คือ ถือเอาตนเอง ฐานะ ศักดิ์ศรี เกียรติภูมิของตนเป็นใหญ่ กระทำการด้วยตนเองและสิ่งที่เนื่องด้วยตนเป็นประมาณ ในฝ่ายกุศลได้แก่เว้นชั่วทำดีด้วยเคารพตน

2. โลกาธิปไตย ถือโลกเป็นใหญ่ คือ ถือความนิยมของชาวโลกเป็นใหญ่ หวั่นไหวไปตามเสียงนินทาและสรรเสริญ กระทำการด้วยปรารถนาจะเอาใจหมู่ชน หาความนิยม หรือหวั่นกลัวเสียกล่าว่าเป็นประมาณ ในฝ่ายกุศลได้แก่เว้นชั่วทำดีด้วยเคารพเสียงหมู่ชน

3. ธรรมาธิปไตย ถือธรรมเป็นใหญ่ คือ ถือหลักการ ความจริง ความถูกต้อง ความดีงาม เหตุผลเป็นใหญ่ กระทำการด้วยปรารถนาสิ่งที่ได้ศึกษา ตรวจสอบตามข้อเท็จจริงและความคิดเห็นที่รับฟังอย่างกว้างขวางแจ้งชัดและพิจารณาอย่างดีที่สุดตามขีดแห่งสติปัญญา จะมองเห็นได้ด้วยความรู้ที่กระจ่างเป็นไปโดยชอบธรรมและเพื่อความดีงามเป็นประมาณอย่างสามัญ ได้แก่ ทำการด้วยความเคารพหลักการ กฎ ระเบียบ กติกา

สาราณียธรรม 6 ประการ (ที.ปา. (ไทย) 11/324/321) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความให้ระลึกถึง ธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกันเพื่อสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นที่เป็นเพื่อนร่วมงาน ร่วมกิจการ ร่วมองค์กร ร่วมชุมชน ธรรมที่ทำให้เกิดความสามัคคี หลักการอยู่ร่วมกันเรียกว่า สาราณียธรรม 6 ประการ คือ

1. เมตตาการุณยธรรม ทำต่อกันด้วยเมตตา คือ แสดงไมตรีและความหวังดีต่อเพื่อนร่วมงาน ร่วมกิจการ ร่วมชุมชนตั้งเมตตาการุณยธรรมในเพื่อนร่วมงาน สถาบัน องค์การ สังคม ชุมชนทั้งต่อหน้าและลับหลังคือช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมหมู่คณะด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

2. เมตตาวีกรรม เจรจาต่อกันด้วยเมตตา คือ ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอน หรือแนะนำตักเตือนกันด้วยความหวังดี ตั้งเมตตาวีกรรมในเพื่อนร่วมงาน สถาบัน องค์กร สังคม ชุมชนทั้งต่อหน้าและลับหลัง กล่าววาจาสุภาพแสดงความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

3. เมตตามโนกรรม คิดต่อกันด้วยเมตตา คือ ตั้งจิตปรารถนาดี ตั้งเมตตามโนกรรมในเพื่อนร่วมงาน สถาบัน องค์กร สังคม ชุมชนทั้งต่อหน้าและลับหลัง คิดทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน

4. สาธารณโภคี ได้มาแบ่งกันกินแบ่งกันใช้ คือ ได้ของสิ่งใดมาก็แบ่งปันกัน เมื่อได้สิ่งใดมาโดยชอบธรรมแม้เป็นของเล็กน้อยก็ไม่หวงไว้ผู้เดียวนำมาแบ่งปันเฉลี่ยแจกจ่ายในเพื่อนร่วมงาน สถาบัน องค์กร สังคม ชุมชนให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกัน

5. สีลสามัญญตา ประพฤติให้ดีเหมือนเขา คือ มีศีลบริสุทธิเสมอกันกับเพื่อนร่วมงาน สถาบัน องค์กร สังคม ชุมชนทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ กติกา จารัตประเพณีอันดีงาม ไม่ประพฤติกรรมแหกคอก นอกระเบียบเหยียบกฎ ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจหรือเสื่อมเสียของหมู่คณะ

6. ทัฐฐิสามัญญตา ปรึบความเห็นเข้ากันได้ คือ มีทฐิตีงามเสมอกันกับเพื่อนร่วมงาน สถาบัน องค์กร สังคม ชุมชนทั้งต่อหน้าและลับหลัง เคารพรับฟังความคิดเห็นกัน มีความเห็นชอบร่วมกัน ตกลงกันได้ในหลักการสำคัญ ยึดถืออุดมคติหลักแห่งความดีงามหรือจุดหมายสูงสุดอันเดียวกันในข้อที่เป็นหลักการสำคัญอันจะนำไปสู่ความหลุดพ้น ล้นทุกข์ หรือขจัดปัญหา

สุจริต 3 ประการ

สุจริตคือการประพฤติดี หมายถึง การทำความดี การไม่ทำความผิด การทำสิ่งที่ดีงาม จัดเป็น 3 อย่าง คือ (คณะสงฆ์และรัฐบาล, 2558); (เสาวนุช ศิริมาลัยรักษ์, 2560)

1. ความประพฤติสุจริตทางกายเรียกว่า กายสุจริต ได้แก่ การเว้นจากการฆ่าสัตว์ การเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ด้วยอาการแห่งลักขโมย การเว้นจากการประพฤติผิดในกามทั้งหลายการประพฤติผิดประเวณีเว้นจากการทำชู้กับภรรยาหรือสามีผู้อื่นและคนที่ไม่ใช่ภรรยาหรือสามีของตนเอง บุคคลพึงรักษาความกำเริบทางกาย พึงสำรวมกาย ละกายทุจริต แล้วพึงประพฤติกายสุจริตการไม่เบียดเบียนสัตว์ทั้งปวง และเว้นขาดจากการดื่มน้ำเมาอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

2. ความประพฤติสุจริตทางวาจาเรียกว่า วาจาสุจริต ได้แก่ การพูดคำจริงไม่โกหก หลอกลวง การพูดไม่พูดคำหยาบคำที่ไม่งามไม่น่าฟัง การพูดประสานมิตรไม่ยุยงให้คนทั้งสองฝ่ายแตกสามัคคีกัน การพูดมีที่อ้างอิงไม่พูดเพื่อเจ้าไม่มีสาระ บุคคลพึงรักษาความกำเริบทางวาจา พึงสำรวมวาจา ละวาจาทุจริต แล้วพึงประพฤติวาจาสุจริตเว้นขาดจากการพูดเท็จคือพูดแต่คำ

สัตย์ ดำรงความสัตย์ มีถ้อยคำเป็นหลักเชื่อถือได้ ไม่หลอกลวงชาวโลก ไม่ฟังความฝ่ายนี้แล้วไปบอกฝ่ายโน้นเพื่อทำลายฝ่ายนี้หรือไม่ฟังความฝ่ายโน้นแล้วมาบอกฝ่ายนี้เพื่อทำลายฝ่ายโน้น

3. ความประพฤติดุสุจริตทางใจเรียกว่า มโนสุจริต ได้แก่ บุคคลพึงรักษาความกำเริบทางใจ พึงสำรวมใจ ละมโนทุจริต แล้วพึงประพฤติมโนสุจริตไม่คิดพยาบาทปองร้ายใคร ๆ มีจิตประกอบด้วยเมตตาไม่คิดเบียดเบียนใคร ๆ มีจิตประกอบด้วยกรุณามีความเห็นถูกต้องตามครรลองคลองธรรมเห็นว่าทำได้ดีทำชั่วได้ชั่ว ควรละอภิขมาคือความเพ่งเล็งอยากได้ของของเขา ควรละพยาบาทคือความคิดร้ายผู้อื่น ควรละมิฉฉาภิขมาคือความเห็นผิด

สรุป ผู้นำครอบครัว ผู้นำชุมชน ผู้นำสังคม และผู้นำประเทศชาติต้องถือธรรมเป็นใหญ่ คือ ปกครองด้วยความเคารพหลักการ กฎ ระเบียบ กติกา และสร้างความรัก ความสามัคคี ความผูกพันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้นแก่ประชาชน แบ่งกันสิ่งของไม่หวงไว้ผู้เดียว มีความประพฤติสุจริตดีงาม เคารพรับฟังความคิดเห็นกัน และต้องซื่อสัตย์สุจริตทางกาย วาจา และใจ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีที่ถูกต้องที่เหมาะสมแก่ประชาชน ชุมชน และสังคมเพื่อช่วยกันพัฒนาการเมืองไทย

สรุป

ประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบันมีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วส่งผลทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นรวมทั้งพัฒนาการทางด้านการเมืองการปกครอง ปัญหาวิกฤตการเมืองไทยในปัจจุบันเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องในตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ปัญหาเหล่านี้เกิดจากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองที่มีอยู่ในปัจจุบันซึ่งมีความเห็นต่อต้านและสนับสนุนต่าง ๆ นานา และยังสะท้อนถึงความไม่เสมอภาคและความแตกแยกระหว่างชาวเมืองและชาวชนบทอีกด้วยจึงทำให้การเมืองไทยปั่นป่วนวุ่นวายไม่มีที่จะยุติลง

ผู้เขียนเห็นว่าปัญหาวิกฤตการเมืองไทยเหล่านี้สามารถแก้ไขได้ด้วยการนำเอาหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับผู้นำทางการเมือง เช่น 1) ปัญหาการใช้รัฐธรรมนูญโดยเกิดปัญหาการตีความเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่คลาดเคลื่อนเนื่องจากผู้มีอำนาจในประเทศพยายามตีความรัฐธรรมนูญเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและพวกพ้องรวมถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญบ่อยครั้งจนเกินไปทำให้ขาดความต่อเนื่องในการบังคับใช้ ปัญหาเหล่านี้สามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีปฏิบัติ 3 ประการ คือ ผู้นำทางการเมืองต้องถือธรรมเป็นใหญ่ คือ ปกครองด้วยความเคารพหลักการ กฎ ระเบียบ กติกาตามรัฐธรรมนูญ 2) ปัญหาการขาดความสามัคคีของประชาชนไทยซึ่งมีผลมาจากการมีความคิดเห็นทางการเมืองการปกครองที่

แตกต่างกันความไม่ยุติธรรมของกระบวนการทางสังคมต่าง ๆ รวมถึงการขัดผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมเกิดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้สามารถแก้ไขได้ด้วยสารานุกรม 6 ประการ คือ ผู้นำทางการเมืองต้องสร้างความรัก ความสามัคคี ความผูกพันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันให้แก่ชนแก่ประชาชน แบ่งปันสิ่งของไม่หวงไว้ผู้เดียว มีความประพฤติสุจริตดีงาม เคารพรับฟังความคิดเห็นกัน 3) ปัญหาการขาดจริยธรรมทางการเมืองของประชาชนชาวไทย เช่น การซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งของประชาชน นักการเมืองมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้องมากเกินไป การไม่ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชนก่อนการเลือกตั้ง เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้สามารถแก้ไขได้ด้วยสุจริต 3 ประการ คือ ผู้นำทางการเมืองต้องซื่อสัตย์สุจริตทางกาย วาจา และใจเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีที่ถูกต้องที่เหมาะสมแก่ประชาชน ชุมชน และสังคมเพื่อช่วยกันพัฒนาการเมืองไทย

เอกสารอ้างอิง

- คณะสงฆ์และรัฐบาล. (2558). หลักสูตรธรรมศึกษาขั้นตรี. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์. (2549). การศึกษาและการพัฒนาชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.
- ชาญวิทย์ ปรีชาพานิชพัฒนา. (2563). สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. เรียกใช้เมื่อ 21 กรกฎาคม 2563 จาก <https://sites.google.com/site/janisataprombut/3-rabxb-kar-pkkhrxng-khxng-prathes/01>
- จิตยา สุวรรณขุ. (2527). สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2517). สังคมวิทยาในวิทยาศาสตร์สังคม. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประเวศ วะสี. (2541). ประชาคมตำบล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- พัฒน์ บุญยรัตพันธุ์. (2549). การสร้างพลังชุมชนโดยกระบวนการพัฒนาชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัทเลิฟและลิฟเพรสจำกัด.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2526). หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2549). การพัฒนาเมืองและชนบทประยุกต์. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ฟอร์เพช.

- สนธยา พลศรี. (2550). เครือข่ายการเรียนรู้งานพัฒนาชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2525). สังคมไทย: แนวทางวิจัยและการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2540). ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- เสาวนุช ศิริมาลัยรักษ์. (2560). ศึกษาความสำคัญของสุจริต 3 ต่อการปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.